

1. TÜÜPI DIABEET

Koostanud: Urmeli Joost, RN, Msc; Maarja Pae, RN, kliiniline õendus

1. tüüpi diabeet ehk insuliinsõltuv diabeet on krooniline haigus, mis tekib kui kõhunääre toodab liiga vähe või mitte üldse insuliini. 1. tüüpi diabeet kujuneb välja, kui inimese immuunsüsteem hävitab kõhunäärmes asuvad, insuliini tootvad, beetarakud – autoimmuun reaktsioon. Selle ebanormaalse immuunreaktsiooni tekkepõhjus pole täpselt teada. 1. tüüpi diabeet võib areneda inimestel, kellel esineb perekonnas 1. tüüpi diabeeti kui ka inimestel kellel perekonnas diabeeti ei esine. On tuvastatud erinevaid gene, mis on seotud 1. tüüpi diabeedi väljakujunemisega. Need koos keskkonnast tulenevate teguritega nagu teatud viirushaigused või muud tegurid millega varases elus kokku puututakse võivad selle immuunvastuse vallandada (1).

1. tüüpi diabeet võib välja kujuneda igas vanuses, kuid sagedamini haigestuvad lapsed ja noored täiskasvanud (1).

Enamasti kujuneb 1. tüüpi diabeet välja kiiresti. Eristatakse diabeedivormi LADA „latentne autoimmuunne diabeet täiskasvanutel“ (ingl. *Latent Autoimmune Diabetes in Adults*), mis sarnaneb 1. tüüpi diabeedile. LADA on autoimmuunse diabeedi erivorm, mis kujuneb välja hilisemas eas ning on aeglasema kuluga. Haiguse varases staadiumis on insuliini tootlikkus osaliselt säilinud (2).

ALLIKALOEND

1. McCulloch D, Nathan D, Mulder J. Patient information: Diabetes mellitus type 1: Overview (Beyond the Basics). UpToDate. 2016.
2. Maddaloni E, Pozzilli P. Getting it right for people with LADA. Diabetes Voice. 2014;59:31–2.

www.diabeedispetsialistid.ee